

Akademia Młodego Ekonomisty

Mierniki dobrobytu gospodarczego

dr Michał Trzęsiok

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

16 listopada 2015 r.

Organizatorzy

Dobrobyt - cóż to takiego?

Moja Babcia zwykła mówić, że ktoś „żyje jak pączek w maśle”,
ale co to tak naprawdę znaczy?

Dobrobyt

jest to stan, w którym mamy odczucie komfortu,
jesteśmy zdrowi i szczęśliwi [definicja słownikowa]

jest owocem **pracy** jednostkowej oraz całego społeczeństwa

Dobrobyt gospodarczy

jest ściśle związany z tym ile społeczeństwo wytwarza (**produkuje**), ale należy jednak to odnieść do **użyteczności**, czyli do tego w jakim stopniu ta produkcja pozwala na **zaspokajanie potrzeb**

Nie o to chodzi, żeby tylko mieć **dobra** lub **pieniądze**, ale, żeby móc z nich korzystać

Piramida potrzeb Maslowa

Dobrobyt gospodarczy - związany z zaspokajaniem potrzeb ekonomicznych

Dobrobyt społeczny - związany z zaspokajaniem potrzeb: bezpieczeństwa, opieki zdrowotnej, społecznych, dostępu do wiedzy

Mierniki dobrobytu gospodarczego

Produkt Krajowy Brutto (PKB)

suma wartości wszystkich *finalnych* towarów i usług wyprodukowanych na terenie kraju w ciągu określonego czasu (zazwyczaj w roku)

PKB mierzy wynik rocznej pracy całego społeczeństwa

Składowe PKB

$$PKB = C + I + G + X - M$$

C konsumpcja – wartość dóbr finalnych zakupionych przez konsumentów

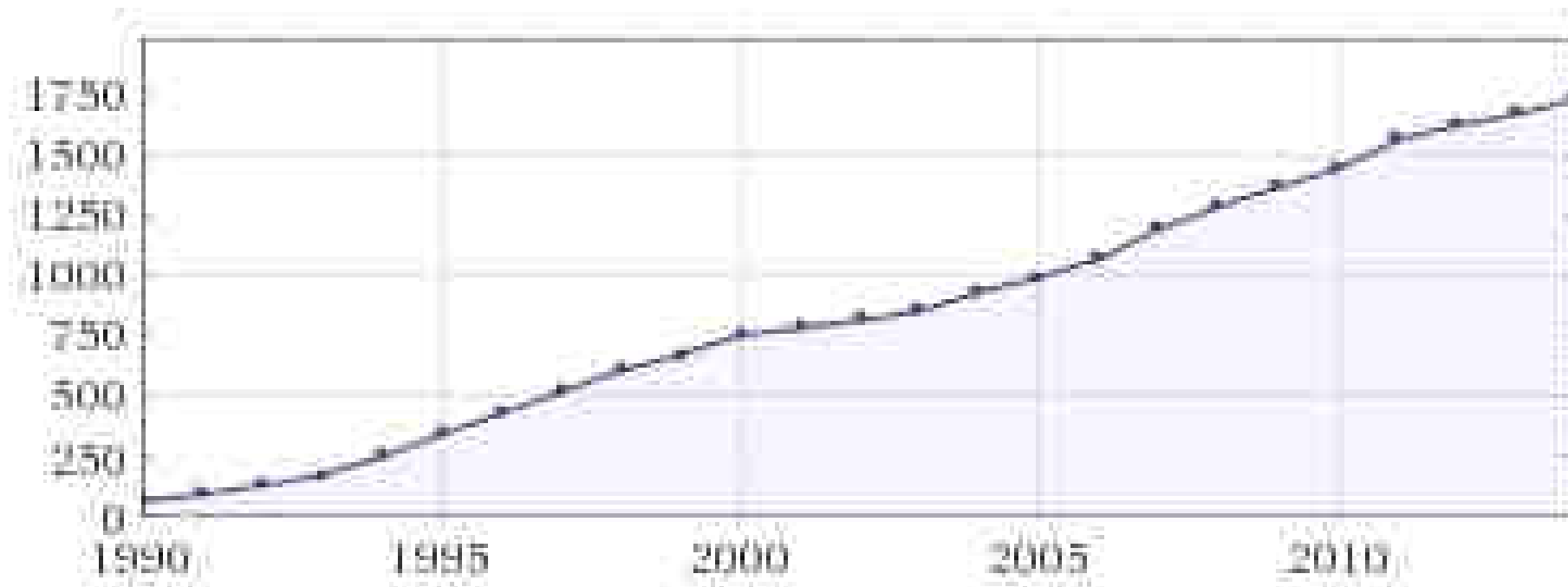
I inwestycje – zakupione przez przedsiębiorstwa nowe maszyny, budynki, ale także zapasy

G wydatki państwa na zakup dóbr finalnych od przedsiębiorstw i gospodarstw domowych

X eksport – wartość dóbr kupionych przez zagranicę w naszym kraju

M import – wartość naszych zakupów zrobionych za granicą

Produkt Krajowy Brutto Polski w latach 1990-2014 w mld zł

PKB Polski w 2014 r.: **1 729 mld zł**

tj. 1 728 677 000 000 zł

Wyznaczanie wartości PKB dla całego kraju to bardzo poważne przedsięwzięcie. Na szczęście są wytyczne opracowane przez ONZ - od 1952 r. funkcjonuje **system rachunków narodowych** (SNA - *System of National Accounts*). Dzięki temu wiadomo jak to robić i dane są porównywalne.

Porównanie - PKB nominalne w 2014 r.

L.p.	Państwo	PKB w mln \$	Indeks
1.	USA	17 419 000	322 237 000
2.	Chiny	10 360 105	1 993 000 000
3.	Japonia	4 601 461	126 890 000
⋮	⋮	⋮	⋮
23.	Polska	548 003	38 484 000
⋮	⋮	⋮	⋮
27.	Norwegia	500 103	4 900 000
⋮	⋮	⋮	⋮
71.	Luksemburg	60 131	563 000
⋮	⋮	⋮	⋮

Porównanie - PKB nominalne w 2014 r.

L.p.	Państwo	PKB w mln \$	ludność
1.	USA	17 419 000	322 237 000
2.	Chiny	10 360 105	1 373 200 000
3.	Japonia	4 601 461	126 890 000
⋮	⋮	⋮	⋮
23.	Polska	548 003	38 484 000
⋮	⋮	⋮	⋮
27.	Norwegia	500 103	4 900 000
⋮	⋮	⋮	⋮
71.	Luksemburg	60 131	563 000
⋮	⋮	⋮	⋮

Porównanie - PKB *per capita* w 2014 r.

L.p.	Państwo	PKB w \$ <i>per capita</i>
1.	Katar	97 518
2.	Norwegia	97 363
3.	Australia	61 887
⋮	⋮	⋮
7.	USA	54 629
⋮	⋮	⋮
39.	Wenezuela (!)	16 615
⋮	⋮	⋮
45.	Polska	14 423
⋮	⋮	⋮
70.	Chiny	7 594
⋮	⋮	⋮

Mierząc dobrobyt należy jednak wziąć pod uwagę, że czym innym jest 1\$ w Polsce a inaczej np. w Norwegii (na ile możemy pieniędzmi zaspokajać potrzeby).

Za bochenek chleba **w Polsce** zapłacimy około 4,50 PLN = **1,10 \$**

Za bochenek chleba **w Norwegii** zapłacimy około 23 NOK = 10,50 PLN = **2,60 \$**

Porównanie - PKB *per capita* wg PPP

Porównajmy jeszcze raz uwzględniając siłę nabywczą pieniądza
- PKB *per capita* wg „parytetu siły nabywczej” (PPP)

L.p.	Państwo	PKB w \$ <i>per capita</i> (PPP)
1.	Katar	146 178
2.	Luksemburg	91 048
3.	Singapur	82 763
⋮	⋮	⋮
5.	Brunei (?!!!)	75 699
6.	Norwegia	64 893
⋮	⋮	⋮
9.	USA	54 629
⋮	⋮	⋮
45.	Polska	23 690
⋮	⋮	⋮
81.	Chiny	13 217
⋮	⋮	⋮

Inne mierniki dobrobytu gospodarczego - PNB

Produkt Narodowy Brutto (PNB) - całkowita wartość wyrobów i usług wytworzonych *przez obywateli danego kraju* w ciągu jednego roku

PNB uwzględnia również *dochody krajowych firm uzyskane za granicą*, nie uwzględnia zaś dochodów obcych firm działających w kraju

Wady wykorzystywania PKB jako miernika dobrobytu gospodarczego

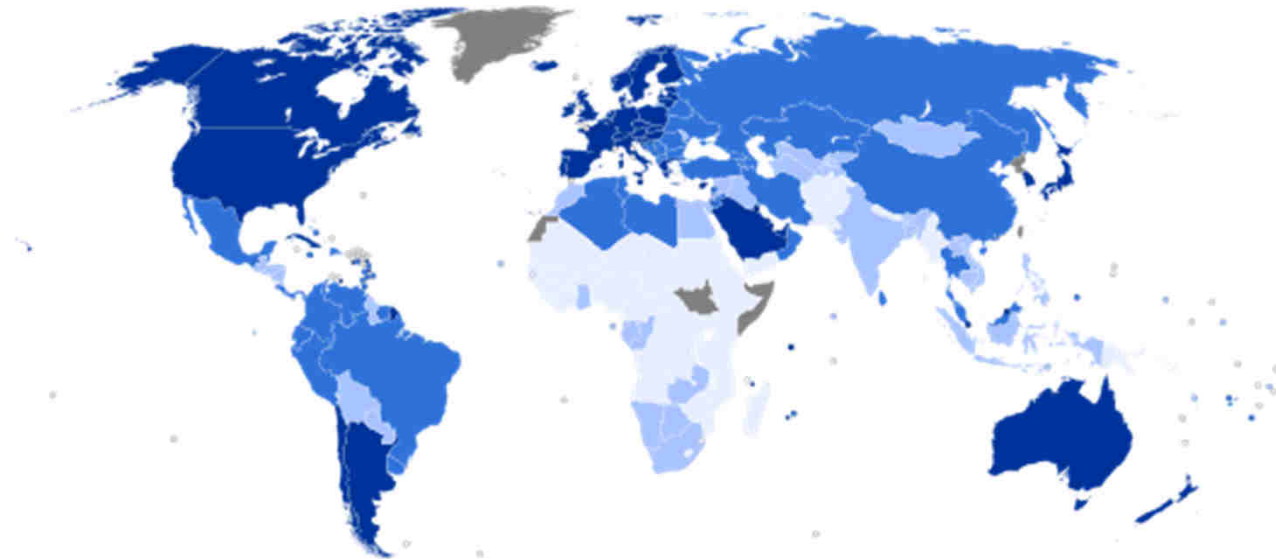
Używanie PKB wzbudza wiele kontrowersji

- Wartość PKB *per capita* nie jest dobrym miernikiem rozwoju ani dobrobytu gospodarczego (nie mówiąc już o rozwoju cywilizacyjnym)
  1. Nie uwzględnia pracy wykonywanej w gospodarstwach domowych
  2. Nie uwzględnia nierówności społecznych w rozkładzie dochodu
  3. Nie uwzględnia strat wynikających z bogacenia się względem intensywnej eksploatacji zasobów środowiska
- Potrzeba uzupełnienia PKB o dodatkowe informacje
- Proponowane są inne mierniki (np. HDI, ISEW), ale są duże trudności z ich wyznaczeniem.

HDI - Human Development Index

HDI - uwzględnia trzy czynniki
poprzez uśrednienie:

- PKB
- długość życia
- dostęp do wiedzy (oświatę)

1. Norwegia	0,944
2. Australia	0,933
3. Szwajcaria	0,917
4. Holandia	0,915
5. USA	0,914
6. Niemcy	0,911
7. Nowa Zelandia	0,910
8. Kanada	0,902
9. Singapur	0,901
10. Dania	0,900
11. Irlandia	0,899
12. Szwecja	0,898
...	
35. Polska	0,834
...	

ISEW - Index of Sustainable Economic Welfare

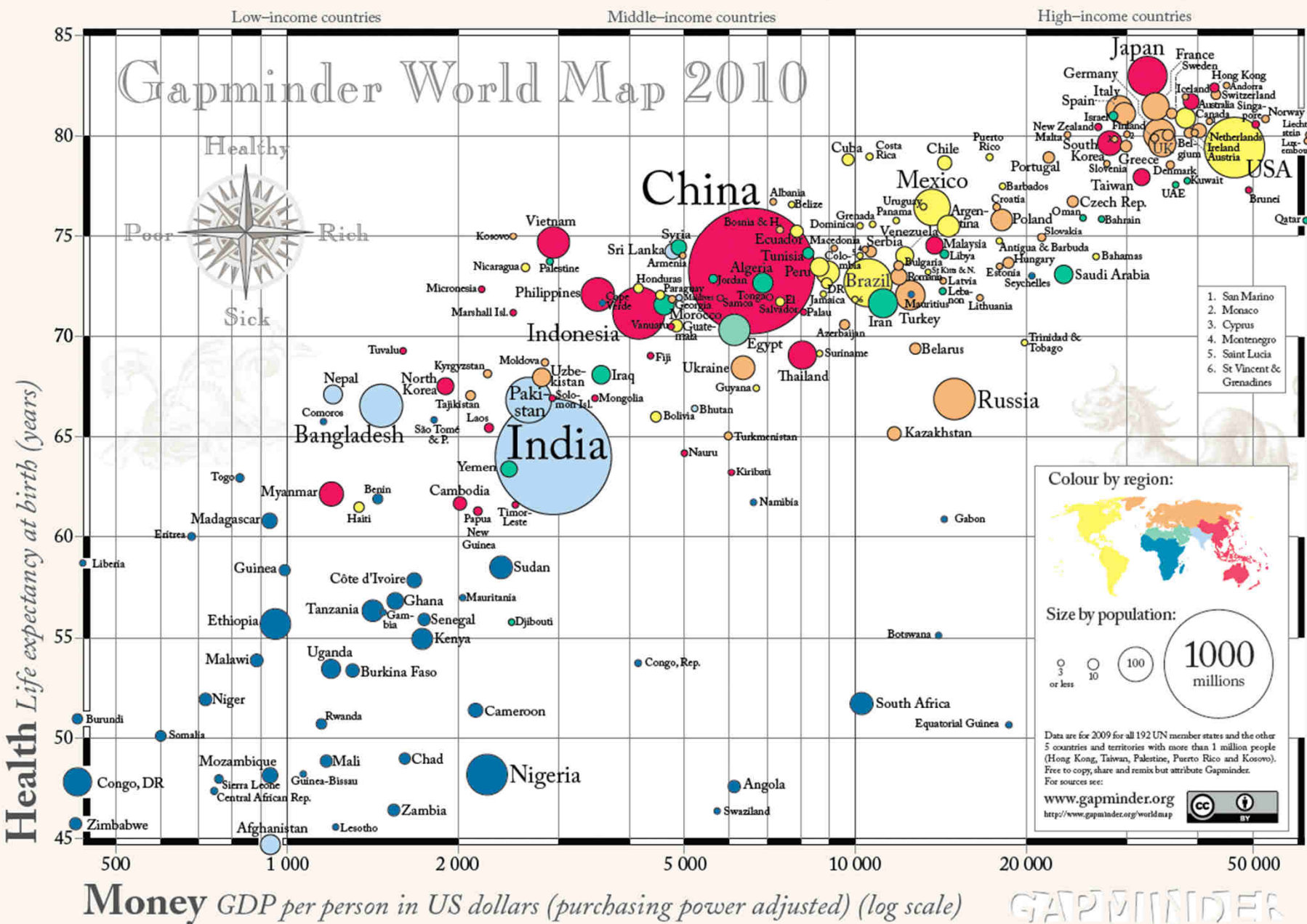
ISEW uwzględnia:

- **czynniki ekonomiczne** (np. wydatki na konsumpcję) ale także w dużym stopniu
- **czynniki środowiskowe** (degradację środowiska oraz stopień zużywania nieodnawialnych zasobów naturalnych)

[poważne problemy z danymi do obliczenia ISEW + kontrowersje związane z **ważeniem** poszczególnych elementów tworzących ISEW]

Rozwój zrównoważony - rozwój, w którym potrzeby obecnego pokolenia mogą być zaspokojone bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie [wpisany w Konstytucję RP]

Podsumowanie – co warto zapamiętać

- produkujemy by zaspokoić potrzeby
- piramida potrzeb Masłowa
- **dobrobyt** jest związany ze **zdolnością do zaspokajania potrzeb** (na wszystkich poziomach piramidy)
- pomiar wielkości rocznej produkcji społeczeństwa - PKB
- PKB *per capita*
- parytet siły nabywczej pieniądza (PPP)
- rozwój zrównoważony (uwzględniający czynniki ekonomiczne, środowiskowe i społeczne)

Dziękuję za uwagę

Akademia Młodego Ekonomisty

Mierniki dobrobytu gospodarczego

dr Michał Trzęsiok

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

16 listopada 2015 r.

Organizatorzy

Warsztaty: jak mierzyć dobrobyt?

Wyobraź sobie, że jedziesz na wakacje do zupełnie nieznanego Ci kraju. Jedzie z Tobą ktoś, kto doskonale zna język tego kraju, więc nie będziesz miał(a) problemów z rozmawianiem.

Spotykasz Twojego rówieśnika i masz spróbować dowiedzieć się o nim coś, co pozwoli Ci powiedzieć, czy ten rówieśnik żyje w dobrobycie. O co konkretnie zapytasz? **Napisz listę około 10 pytań o różne elementy, które Twoim zdaniem decydują o tym, by móc powiedzieć czy spotkany rówieśnik żyje w dobrobycie** (stwórz „ankietę dobrobytu”). **Uzasadnij wybór swoich pytań.**